

Samenvatting Toekomstagenda JGZ

Met de blik op 2040 laten wij in deze Toekomstagenda 'Publieke gezondheid voor jeugd', zien wat er volgens ons, ActiZ Jeugd en GGD GHOR Nederland, nodig is voor het gezonder laten opgroeien van toekomstige generaties. Dat is nodig, want het voorzien in de randvoorwaarden voor het gezond opgroeien van kinderen waarvoor de jeugdgezondheidszorg (JGZ) staat, is de brede basis waarop onze volksgezondheid steunt. Die basis van jeugdgezondheidszorg is uniek in de wereld, maar het systeem is dringend toe aan onderhoud en versterking. In deze Toekomstagenda schetsen wij daarom hoe met een structurele investering van in totaal 300 miljoen euro de jeugdgezondheidszorg weer bij de tijd wordt gebracht én optimaal in kan spelen op haar maatschappelijke opdracht om iedereen in Nederland dezelfde kans voor een gezonde jeugd te bieden en de bestaande ongelijkheid terug te dringen.

De Toekomstagenda bestaat uit verschillende hoofdstukken, waarmee we een beeld laten zien van de maatschappelijke opgaven, wat de JGZ nu al doet en hoe we om willen gaan met een veranderende omgeving. We nemen u mee in de effectiviteit van de jeugdgezondheidszorg en laten zien hoe deze met de juiste investering nog effectiever kan worden in de toekomst.

Maatschappelijke opgaven

Het eerste hoofdstuk gaat over onze maatschappelijke opgave. Een zo lang mogelijk gezond leven voor ieder mens is een belangrijke missie van de publieke gezondheid, maar qua opgave staat op dit moment het betaalbaar houden van de zorg met stip op nummer 1. We richten ons met deze gevraagde investeringen op het verkleinen van gezondheidsverschillen en het vergroten van kansengelijkheid. Bovendien dragen ze ook in belangrijke mate bij aan de maatschappelijke opgave van het betaalbaar houden van de zorg in het algemeen en het verminderen van uitsluiting, ontsporing en radicalisering. Dit sluit ook aan op de Hervormingsagenda 2022-2028 om de hulpverlening te verbeteren en het jeugdstelsel (financieel) beter beheersbaar te maken. Elke euro die jaarlijks in de jeugdgezondheidszorg wordt geïnvesteerd, levert volgens onderzoek minstens 11 euro op.

Wat doet de jeugdgezondheidszorg al?

In het tweede hoofdstuk laten we zien wat we nu al doen. De Nederlandse jeugdgezondheidszorg is namelijk uniek in de wereld in zijn opzet. Wij bieden op dit moment laagdrempelig preventief advies en ondersteuning aan 3,46 miljoen Nederlandse kinderen van -9 maanden tot 18 jaar, zowel op individueel als collectief niveau.

Ook de waarde van de jeugdgezondheidszorg als verzamelaar en leverancier van data is evident. Door ons langdurige contact met kinderen en hun ouders hebben wij veel data opgebouwd die voortdurend actueel is. Deze leveren de Nederlandse overheid (landelijk en lokaal) een schat aan kennis en informatie op over gezondheid van de jeugd én de gezinnen waarin kinderen en jongeren opgroeien. Hierdoor vervullen wij een beleids- en adviesrol voor gemeenten en het onderwijsveld, waar het gaat om inzet op gezondheid en preventie.

JGZ in een veranderende omgeving

Binnen de jeugdgezondheidszorg moeten we rekening houden met een veranderende wereld en gewijzigde vragen en behoeften vanuit kinderen, jongeren en ouders, bijvoorbeeld door de toegenomen individualisering en technologische ontwikkelingen. In dit derde hoofdstuk van de Toekomstagenda lichten we drie aspecten verder toe omdat zij van grote invloed zijn op ons werk en het belangrijk is om ons hiernaar te richten en ons hier op aan te passen: een bredere kijk op gezondheid en integraal gezondheidsbeleid, de digitale leefomgeving en COVID-19.

Effectiviteit van de jeugdgezondheidszorg

Investeren in de gezondheid van onze kinderen komt per definitie de hele maatschappij ten goede. Door preventieve zorg voor jeugd worden hun kansen structureel vergroot om op te groeien tot gezonde en gelukkige volwassenen, die op hun beurt weer minder gebruikmaken van het zorgsysteem en van het sociale vangnet. Deze opbrengst is door onderzoek hard gemaakt. In hoofdstuk vier geven we voorbeelden van effectieve interventies zoals Kansrijke Start, Voorzorg en het Programma Nu Niet Zwanger. Verschillen in financiering zorgen er nu echter voor dat deze interventies niet uniform en landelijk worden ingezet.

Concrete investeringen

Wat vragen we concreet aan VWS en VNG? Met preventie als onze 'core business' willen wij, naast een breed gezondheidsfundament voor alle kinderen, extra preventieve zorg en gezondheidsondersteuning bieden aan gezinnen en kinderen die dat nodig hebben. In hoofdstuk vijf en de bijbehorende bijlagen zetten we uiteen langs welke pijlers wij ons brede en specifieke jeugdgezondheidsaanbod de komende jaren willen versterken en willen door ontwikkelen en laten wij zien hoe extra structurele investeringen bijdragen aan meer en betere kansen op gezondheid voor alle kinderen in Nederland. Dus ook waar investeringen op langere termijn het meest opleveren in relatie tot de maatschappelijke opgaven en in de bredere context van de houdbaarheid van het zorgsysteem in Nederland. Concreet wordt per investering uitgewerkt wat de jeugdgezondheidszorg doet en biedt, wat het oplevert en wat het vraagt, ook van het ministerie van VWS en de VNG.

In totaal vraagt een verstevigde en versterkte jeugdgezondheidszorg om een structurele investering van tenminste 300 miljoen euro¹. ¹ Een uniforme, gefundeerde verbreding en verrijkt JGZ-basisaanbod was in eerdere berekeningen nog onvoldoende meegenomen.

¹ Een uniforme, gefundeerde verbreding en verrijkt JGZ-basisaanbod was in eerdere berekeningen nog onvoldoende meegenomen.

De belangrijkste pijlers die versterking en modernisering behoeven en die apart worden uitgewerkt zijn:

- I-JGZ, informatisering, informatie, innovatie en interactie via ICT
- Breed en verrijkt basisaanbod jeugdgezondheidszorg
- Meer aanwezigheid JGZ-professionals binnen de scholen en in de opvang
- Verbreding basisaanbod op scholen en in kinderopvang
- Arbeidsmarkt

Versterking en versteviging is niet alleen een kwestie van meer geld. Ook in de organisatie zijn grote veranderingen nodig. Om een stevige publieke gezondheid voor jeugd te kunnen realiseren, zien wij enkele fundamentele randvoorwaarden die op orde moeten zijn en waarvoor wij een beroep doen op VWS en de VNG om hier samen met ons invulling aan te geven. Het gaat dan om:

- Het sluiten van een bestuurlijk akkoord
- Het ontwikkelen van een waardenpropositie voor de publieke gezondheid voor de jeugd
- Actualisatie van de onderzoeken naar de effectiviteit van de jeugdgezondheidszorg, die zijn gedaan in 2012 en 2013 – zowel kwalitatief als kwantitatief
- Inzicht in de financiële stromen van de jeugdgezondheidszorg
- Het oormerken van middelen voor jeugdgezondheidszorg
- 'Good contracting' vastleggen voor de sector

Tot slot

Als aan onze investeringsvraag tegemoet wordt gekomen, dan zien wij de toekomst van de Nederlandse jeugd met vertrouwen tegemoet. Met geborgde programma's, een breder en in elke gemeente gelijk – ook online - aanbod van jeugdgezondheidszorg, meer aanwezigheid van onze professionals in onderwijs en opvang, de effecten van een krachtiger I-JGZ en inzicht en vernieuwingen in de arbeidsmarkt, hebben wij de instrumenten waardoor bij kinderen en gezinnen gedrag en gezondheid de plaats in kunnen nemen van zorg en ziekte.